

พระพุทธรเจ้า

บทที่ 1

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

ตอนที่ 1

พระพุทธประวัติ

1. ชนชาติศากยะเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำโรहिณี ซึ่งไหลผ่านหุบเขาต่าง ๆ ทางตอนใต้ของเทือกเขาหิมาลัยด้วยความสงบสุข มีพระเจ้าสุทโธทนะผู้ทรงธรรมเป็นมหาราช ปกครองอยู่ที่กรุงกบิลพัสดุ์

พระเจ้าสุทโธทนะทรงอภิเษกสมรสกับพระนางมாயาพระราชธิดาในราชตระกูลโกถิววงศ์แห่งกรุงเทวทหะ ซึ่งเป็นพระประยูรญาติของพระองค์เอง

เวลาผ่านไปถึง 20 ปี แต่พระนางมายาก็มิได้ทรงประสูติพระราชโอรส หรือพระราชธิดาเลย จนกระทั่งวันหนึ่งพระนางทรงสุบินว่า ช้างเผือกเชือกหนึ่งได้เข้ามาในพระอุทรทางอุระด้านขวาแล้วพระนางก็ทรงครรภ์ ชังความบิถิยินดีแก่พระราชสวามีและพสกนิกรเป็นอย่างยิ่ง ครั้นใกล้กำหนดพระนางก็ออกเดินทางกลับไปเฝ้าพระชนกชนนี ณ กรุงเทวทหะเพื่อประสูติ ณ ที่นั่นตามพระราชประเพณี เมื่อเสด็จถึงลุมพินีวันก็ทรงเวาะประทับพักผ่อนพระราชอิริยาบถ

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

รอบ ๆ พระองค์คารคาศไปด้วยต้นอโศกที่กำลังออกดอกงามสะพรั่ง ในขณะที่พระนางเอี่ยมพระหัตถ์ไปโน้มกิ่งอโศก ก็ทรงประจวบพระครรภ์ ประสูติพระราชโอรส ณ ที่นั้น ซึ่งตรงกับวันที่ 8 เมษายน

2. พระเจ้าสุทโธทนะทรงโสมนัสเป็นอย่างยิ่ง ทรงเฉลิมพระนามพระราชกุมารว่า “สิทธัตถะ” ซึ่งแปลว่า “สำเร็จสมปรารถนา” แต่ท่ามกลางความปิติยินดีนั้น พระนางมายาก็ทรงเสด็จสวรรคต พระราชกุมารจึงอยู่ในความดูแลของพระนางประชาบดี ซึ่งเป็นพระน้านาง

ระหว่างนั้น ดาบสรุพหนึ่งชื่อ อสิตดาบส บำเพ็ญพรตอยู่ที่ภูเขาใกล้ ๆ แห่งหนึ่ง ได้สังเกตเห็นรัศมีเรืองแสงอยู่รอบ ๆ ปราสาทเป็นนิมิตประจักษ์ จึงมาเข้าเฝ้าและทำนายลักษณะของพระราชกุมารว่า “ถ้าขึ้นครองราชย์จะได้เป็นมหาจักรพรรดิครองโลก ถ้าออกบรพชาจะได้เป็นมหาศาสดา” ตอนแรกที่ทรงได้ฟังคำทำนาย พระเจ้าสุทโธทนะทรงยินดีมาก แต่ต่อมาไม่ซำก็ทรงกลับเริ่มวิตกว่า พระราชกุมารจะทรงละทิ้งทุกสิ่งทางโลกแล้วออกบรพชาเสีย

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

เมื่อพระราชกุมารเจริญวัยได้ 7 พรรษา ก็ทรงรับการศึกษาศิลปวิทยา ทั้งค้ำานทหารและพลเรือน ซึ่งก็ทรงได้เป็นเยี่ยมทุกแขนง แต่ในพระทัยส่วนลึกนั้นทรงคิดคำนึงถึงสิ่งอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา วันหนึ่งในฤดูใบไม้ผลิขณะตามเสด็จพระราชบิดาไปทอดพระเนตรการทำนา ทรงทอดพระเนตรเห็นนกด้าวหนึ่งบินลงมาจิกเอาตัวหนอนขึ้นจากดินที่ชาวนากำลังไถอยู่ พระราชกุมารทรงทรุดพระองค์ลงนั่งไต่ริมไ้ แล้วรำพึงกับตนเองว่า “อนิจจา ทำไมสัตว์โลกทั้งหลายจึงต้องเข่นฆ่าเอาชีวิตกันและกันเช่นนี้หนอ”

พระราชกุมารผู้สูญเสียพระราชมารดาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์รู้สึกเศร้าระทัยกับทุกข์ภัยของสัตว์โลกทั้งหลายเหล่านี้มาก และนับวันก็ยิ่งเป็นแผลลึกในพระทัยเหมือนดังรอยแผลเป็นบนต้นไม้เล็ก ๆ ซึ่งเติบโตไปตามวันเวลา พระเจ้าสุทโธทนะทรงเห็นอาการเบื่อหน่ายในชีวิตของพระราชกุมารก็ทรงวิตกกังวลมากเมื่อรำลึกถึงคำทำนาย จึงทรงพยายามหันเหความสนใจด้วยการส่งขอพระราชธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธแห่งกรุงเทวทหะพระอนุชาของพระนางมายา พระนามว่า ยโสธรา ให้อภิเษกสมรสเมื่อพระชนมายุได้ 19 พรรษา

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

3. สิทธัตถะราชกุมารทรงสำราญพระราชอิริยาบถอยู่ในปราสาทต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นให้เหมาะกับบรรยาศทุกทั้ง 4 ฤดูแวดล้อมด้วยเสียงดนตรีขับกล่อม และระบำรำฟ้อนอย่างมีความสุข ตลอดมาเป็นเวลา 10 ปีแต่พระองค์ก็ยังทรงครุ่นคิดถึงปัญหาแห่งความทุกข์ทั้งหลายและความหมายของชีวิตมนุษย์

พระองค์ทรงคิดว่า “ปราสาทที่โอ้อ่า ร่างกายที่แข็งแรง ชีวิตเยาว์วัยที่สุขสำราญเช่นนี้มีความหมายต่อชีวิตอย่างไรหนอ สักวันหนึ่งเราก็จะต้องแก่ เจ็บ แ่ และต้องตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความหนุ่มแน่น พละนาบมัย และการมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ เป็นสิ่งที่ไม่จริง ไม่ควรที่มนุษย์เราจะยึดมั่นไว้”

“มนุษย์เราต้องต่อสู้กับชีวิตเพื่อความคงอยู่รอด แต่หนทางการดำรงชีวิตมีอยู่เพียง 2 ทางเท่านั้น คือ ทางที่ถูก กับทางที่ผิด หนทางที่ผิดก็คือความพยายามหลีกเลี่ยงความจริงที่มนุษย์ทุกคนไม่อาจจะหนีพ้นได้ นั่นคือการแก่ เจ็บ และตาย

หนทางที่ถูก คือ ผู้ที่มุ่งแสวงหาความจริงแห่งชีวิต ย่อมจะตระหนักถึงการแก่ เจ็บ และตาย ซึ่งเป็นอนิจจังของชีวิต ช่วยให้เราสามารถทำใจให้ปลงตกได้ แต่การดำเนินชีวิตของเราในขณะนี้ จัดอยู่ในหนทางที่ผิดอย่างแน่นอน”

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

4. สิทธิทัตถะราชกุมารทรงมีพระทัยเบื่อง่ายในชีวิต ทรงเล็งเห็นโทษภัย และทุกข์ต่าง ๆ ในโลกตลอดมา จนกระทั่งพระชนมายุได้ 29 พรรษา พระนางพิมพาที่ประสูติพระโอรส พระนามว่า “ราหุล” พระองค์จึงตัดสินพระทัยได้ว่า การออกบรรพชาเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้พ้นจากความทุกข์ และความผูกพันในทางโลกได้ ดังนั้น คืนวันหนึ่ง พระองค์จึงทรงมีชื่อกัณฐกะ เสด็จออกจากพระราชวังไปพร้อมกับนายฉันทะ มหาดเล็กคนสนิท

ระหว่างทางพระองค์ต้องผจญกับมารร้ายทั้งหลายที่พยายามขัดขวาง พระองค์ “เสด็จกลับพระราชวังดีกว่า แล้วโลกทั้งโลกก็จะเป็นของพระองค์” แต่เจ้าชายสิทธิทัตถะทรงตอบว่า “เจ้าทั้งหลายจงกลับไปเสียเถิด เพราะนั่นไม่ใช่สิ่งที่เราแสวงหาอยู่” แล้วพระองค์ก็ทรงตัดพระเมาลี อธิษฐานบรรพชาเป็นบรรพชิต แล้วเสด็จมุ่งลงไปทางใต้เพื่อแสวงหาโมกขธรรม

พระองค์ได้ไปศึกษาอยู่ในสำนักของอาฬารดาบส และอุทกดาบส ได้สำเร็จฉันทสมาบัติจนครบ แต่ทรงเห็นว่า ลัทธิของดาบสทั้งสองนี้ ไม่ใช่หนทางหลุดพ้นจากความทุกข์ตามที่มุ่งหวังไว้ พระองค์จึงเสด็จต่อไปยังแคว้นมคธ จนถึงตำบลอุรุเวลา ซึ่งเป็นป่าที่มีธรรมชาติน่ารื่นรมย์ มีแม่น้ำเนรัญชราไหลผ่าน จึงเสด็จประทับอยู่ ณ ที่นั้น

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

5. พระองค์ทรงเริ่มบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างแรงกล้า ตั้งพระทัยมั่นว่า “ไม่ว่าในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต จะไม่มีบรรพชิตใดที่จะบำเพ็ญทุกรกิริยา ซึ่งเป็นกิจยากที่จะกระทำได้ขนาดเรานี้” ทรงทรมานพระกาย จนถึงขั้นนี้แล้ว จนเวลาล่วงมาถึง 6 ปี แต่ก็ไม่ทรงพบหนทางที่จะตรัสรู้ได้ทรงเล็งเห็นว่า ทุกรกิริยาไม่ใช่หนทางแห่งโพธิญาณ จึงทรงเลิก และเสด็จไปสรงที่แม่น้ำ แล้วเสวยข้าวมธุปายาสที่นางสุชาดานำมาถวายบำรุงร่างกายจนกลับสมบูรณ์ดังเดิม

ระหว่างเวลา 6 ปีที่พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่นั้น มีพราหมณ์ 5 คนได้ติดตามมาคอยปรนนิบัติอยู่ด้วยหวังจะมีส่วนตรัสรู้บ้าง แต่เมื่อเห็นพระองค์ทรงเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยากลับเสวยอาหารดังเดิม ก็เข้าใจว่าพระองค์กลับไปเป็นผู้มีกมลเสียวแล้ว จึงพากันทอดทิ้งพระองค์ไป

การที่ได้ทรงประทับอยู่โดยลำพังทำให้มีความสงบยิ่งขึ้น พระองค์ จึงทรงมุ่งบำเพ็ญเพียรทางจิตอธิษฐานในพระทัยว่า “แม้เลือดเนื้อในร่างกายของเราจะเหือดหายไป เหลือแต่หนังเอ็นและกระดูกก็ตาม ถ้ายังไม่บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณก็จะไม่ลุกขึ้นจากที่นี่เป็นอันขาด”

พระองค์ทรงบำเพ็ญเพียรฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายที่หม่อมมารก่อกำขึ้นเพื่อทำลายสมาธิของพระองค์ด้วยความยากลำบาก ทรงระงับพระทัยไม่ให้กระสับกระส่ายและพิจารณาภาลลวงอย่างสุขุม อดทน ปฏิเสธข้อเสนอของหม่อมมารทั้งหลายจนสิ้น

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

พระองค์ทรงกำหนดพระทัยไปตามวาระแห่งกระแสดิจ จนถึงรุ่งอรุณของวันใหม่ พระองค์ก็ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งตรงกับวันที่ 8 ธันวาคม พระชนมายุได้ 35 พรรษา

6. นับแต่วันที่ได้ทรงตรัสรู้เป็นต้นมา พระองค์ก็เป็นที่รู้จักกันในพระนาม ต่าง ๆ เช่น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระผู้รู้แจ้งโลก พระตถาคต พระศากยมุนี มหาบุรุษแห่งศากยะ เป็นต้น

เมื่อตรัสรู้แล้ว พระองค์ได้เสด็จไปที่ป่ามฤคทายวัน เมืองพาราณสีที่อยู่ของปัญจวัคคีย์ที่เคยรับใช้พระองค์มาตลอด 6 ปี เพื่อแสดงพระสังขารที่ได้ทรงตรัสรู้ให้ฟัง ตอนแรกปัญจวัคคีย์พยายามหลีกเลี่ยงพระองค์ แต่เมื่อได้ฟังพระธรรมที่ทรงโปรดเทศนาจนจบแล้ว ก็เกิดดวงตาเห็นธรรมได้รับบรรลุอรหัตผลทั้ง 5 คน ต่อจากนั้นพระองค์ได้เสด็จไปที่กรุงราชคฤห์ของพระเจ้าพิมพิสาร พระสหายของพระองค์แล้วแสดงพระธรรมโปรดจนพระเจ้าพิมพิสารเลื่อมใส ประกาศตนเป็นพุทธมามกะ หลังจากนั้นพระองค์ ก็ได้เสด็จไปยังที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ แสดงพระธรรมโปรดหมู่ชนโดยทั่วไป

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

ไม่ว่าที่ใดที่พระองค์แสดงพระธรรมจะมีประชาชนมาชุมนุมกันเนืองแน่น เหมือนผู้ที่กระหน่ำน้ำที่พากันมาแสวงหาน้ำดื่มหรือผู้ที่อดอยากหิวโหยต้องการอาหารกันใดกันนั้น โมกคัลลานะและสารีบุตรพร้อมด้วยสหาย 2000 คนก็ได้พากันไปเฝ้าพระองค์ขออุปสมบทจนได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ซึ่งต่อมาก็ได้รับยกย่องเป็นอัครสาวกเบื้องขวาและซ้ายของพระพุทธเจ้า

ในตอนแรก พระเจ้าสุทโธทนะ ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการออกบรรพชา ทรงเสียดพระทัยเป็นอันมาก แต่ภายหลังก็ทรงหักพระทัยได้ พระเจ้าสุทโธทนะรวมทั้งพระนางประชาบดี พระน้านาง พระนางยโสธรา พระมเหสีและพระประยูรญาติแห่งราชวงศ์ศากยะทั้งหมดก็ได้ถวายตัวเป็นพุทธมามกะ

7. พระพุทธเจ้าได้เสด็จท่องเที่ยวไปเทศนาสั่งสอนประชาชนในที่ต่าง ๆ เป็นเวลา 45 ปี จนพระชนมายุได้ 80 พรรษา ระหว่างที่กำลังเสด็จจากกรุงราชคฤห์เข้าสู่แคว้นเมืองเวสาลี ก็ทรงประชวรหนัก และทรงปลงอายุสังขารว่าจะเสด็จปรินิพพานในอีก 3 เดือนข้างหน้า แล้วพระองค์ก็ทรงระงับอาการประชวรเสีย เสด็จต่อไปจนถึงป่าวนคร ทรงรับอาหารที่นายจุนทะช่างเหล็กนำมาถวายแล้วก็ทรงประชรมิพระอาการหนัก แต่ก็ทรงแข็งพระทัยเสด็จต่อไปจนถึงแคว้นเมืองกุสินารา

พระองค์ทรงประทับสรีระไสยาสน์ตะแคงขวา ระหว่างต้นสาละคู่ ทรงข่ม ความเจ็บปวดด้วยความอดทน ตลอดเวลาที่ทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดพระสาวกทั้งหลายเป็นครั้งสุดท้าย จนกระทั่งเสด็จเข้าสู่ปรินิพพานด้วยอาการสงบ

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

8. พระอนันท์และบรรดาสาวกทั้งหลายได้นำข่าวปรินิพพานไปประกาศ ให้ทราบกันทั่วแล้วมีลกะภคิรีพระสหายของพระองค์ก็ได้ถวายพระเพลิงพระพุทธรูปที่ระณ เมืองกุสินารานั้นเอง

ข่าวพุทธปรินิพพานได้แพร่สะพัดไปทั่ว พระเจ้าอชาตศัตรู และภคิรีจากแคว้นอื่น ๆ อีกรวม 7 แคว้น ได้ส่งทูตมาขอแบ่งส่วนพระสารีริกธาตุ ในตอนแรกทางเมืองกุสินาราไม่ยอม แต่โทมพราหมณ์ ซึ่งเป็นพราหมณ์ผู้ใหญ่ในเมืองนั้นได้ให้ความเห็นว่า ถ้าไม่ยอมผ่อนผันแบ่งให้ไป อาจเกิดสงครามเพราะแย่งพระสารีริกธาตุได้ ในที่สุดจึงตกลงยอมแบ่งให้แก่แคว้นต่าง ๆ ที่มาขอรับนั้นเท่า ๆ กันพระอังคารที่เหลืออยู่รวมทั้งทะนานที่ใช้ตวงพระสารีริกธาตุก็แบ่งให้ภคิรีแคว้นอื่นอีก 2 แห่งนำกลับไปบ้านเมืองของตน สร้างสถูปใหญ่บรรจุแล้วถวายการสักการะบูชา

ตอนที่ 2

ปัจฉิมเทศนาของพระพุทธเจ้า

1. ระหว่างที่ทรงประทับที่ไสยาสน์ใต้ต้นสาละคู่ที่เมืองกุสินารานั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานโอวาทครั้งสุดท้ายแก่บรรดาสาวกทั้งหลายว่า “จงเป็นแสงสว่างส่องหนทางให้แก่ชีวิตด้วยการประพฤติชอบ ให้พึ่งตนเองอย่างหวังพึ่งผู้อื่น จงยึดถือพระธรรมเป็นดวงประทีป อย่าทำตามคำสอนของลัทธิศาสนาอื่น”

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

“ราคะ โทสะ โมหะ เป็นสาเหตุแห่งทุกข์ ขออย่าได้ยึดมั่นในกิเลสเหล่านี้”

“สังขารทั้งหลายย่อมมีเจริญ มีเสื่อม มีการสิ้นสลายไปเป็นธรรมดา ขอให้ทุกคนจงยังกิจทั้งปวงด้วยความไม่ประมาทเถิด”

“ขอให้ยึดพระธรรมของเราเสมือนตัวแทนของเราเมื่อสิ้นเราแล้ว ถ้าทำได้เช่นนี้ ท่านทั้งหลายก็จะประสบแต่ความสุขความเจริญ”

2. “สาวกทั้งหลาย เราได้แสดงธรรมเทศนาทั้งหมดแก่ท่านแล้ว ขอให้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด อย่าละเว้นเพิกเฉยเสีย แล้วท่านจะประสบแต่ความสุขตลอดไป”

“หลักสำคัญของพระธรรม คือ การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ด้วยการมีขันติ เอาชนะใจตนเองด้วยการขจัด ราคะ โทสะ โมหะให้หมดสิ้น ให้ประพฤติ ขอบไม่เบียดเบียนใครทั้งทางกาย วาจา ใจ ต้องรู้จักบังคับใจตนเองไม่ให้หลงมกมายในกิเลสตัณหาทั้งปวง จะต้องไม่ดื่มว่าสรรพสิ่งในโลกเป็น*อนิจจัง”

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

“จิตใจของมนุษย์จะบริสุทธิ์ผู้ครองดังพระอรหันต์ หรือสกปรกเต็มไปด้วยกิเลสชั่วร้ายก็ขึ้นอยู่กับการบังคับใจตนเองไม่ให้ลุ่มหลงไปในทางที่ผิด”

3. “ท่านทั้งหลายควรให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งแตกแยกกันเหมือนน้ำกับน้ำมัน แต่ให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกันเหมือนน้ำกับน้ำมัน”

“จงร่วมกันปฏิบัติตามคำสอนของเรา หมั่นศึกษาธรรมร่วมกัน อย่าปล่อยให้เวลาเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ให้เร่งแสวงหาหนทาง แห่งการตรัสรู้”

“สาวกทั้งหลายพระธรรมที่เราได้แสดงแก่ท่านจนหมดสิ้นแล้วนี้ เราตรัสรู้ชอบด้วยตนเอง ขอให้ท่านทั้งหลายยึดถือและปฏิบัติตาม อย่าได้ละเว้น”

“ถ้าผู้ใดละเว้นไม่ปฏิบัติตามธรรมของเรา ก็เท่ากับว่าผู้นั้นยังไม่เห็นเราทั้ง ๆ ที่อยู่ใกล้เรา ตรงกันข้าม ผู้ที่ปฏิบัติตามถึงจะอยู่ห่างไกลจากเราก็เหมือนอยู่ใกล้เรา”

4. “สาวกทั้งหลาย ชีวิตเราจนถึงที่สิ้นสุดแล้ว ขอท่านทั้งหลายอย่าได้โศกเศร้า เพราะชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ไม่มีใครหลีกเลี่ยงการดับของสังขารได้ดังเช่นที่ท่านกำลังจะได้เห็นจากเราว่าร่างกายของมนุษย์ แผลกสลายได้เหมือนคันเกวียน”

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

“ท่านทั้งหลายอย่ามัวเศร้าโศกอยู่เลย ให้เร่งทำใจให้ได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่าง
อย่างเป็นอนิจจัง อย่ามัวยึดมั่นกับความไม่จริงยั่งยืนของชีวิต”

“กิเลสทั้งหลายเป็นเครื่องลวงล่อใจให้หลงมกษใน โลภียวิสัย
เปรียบเสมือนมิงพิชอยู่ในห้องถ้าท่านประสงค์จะนอนหลับอย่างเป็นสุขก็
จะต้องจับโล่งร้ายไปให้พ้นเสียก่อน”

“ท่านจะต้องตัดความผูกพันจาก โลภียวิสัยและจับโล่มันให้พ้นไป
เหมือนจับโล่งพิชร้าย เพื่อรักษาความบริสุทธิ์ผุดผ่องของจิตใจ”

5. “สาวกทั้งหลายเราใกล้จะถึงวาระสุดท้ายแล้ว แต่อย่าลืมนะว่าความตาย
เป็นเพียงการสูญสลายทางสรีระ ซึ่งบิดามารดาเป็นผู้ให้กำเนิด ได้รับการ
หล่อเลี้ยงด้วยโภชนาหารให้เจริญเติบโต จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงความเจ็บป่วย
และความตายได้”

“ความเป็นอรหันต์ไม่ใช่สรีระภาพซึ่งมีอันต้องสูญสลาย แต่เป็นการ
ตรัสรู้เห็นแจ้งทางจิตวิญญาณจะดำรงอยู่กับหลักธรรมและหนทางแห่ง
ธรรมชั่วนิรันดร์”

พระศากยมุนีพุทธเจ้า

“ดังนั้น ผู้ที่มองเห็นแต่ตัวเรา ไม่ใช่ผู้ที่เห็นเราอย่างแท้จริง ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามธรรมเท่านั้นจึงจะเป็นผู้เห็นเราอย่างแท้จริง”

“เมื่อสิ้นเราแล้ว พระธรรมจะเป็นครูของท่านต่อไป จงปฏิบัติตามธรรมเหมือนเช่นที่ปฏิบัติต่อเรา”

“ตลอดระยะเวลา 45 ปีสุดท้ายของชีวิต เราแสดงธรรมเทศนาสั่งสอนท่านทั้งหลายอย่างครบถ้วน แจ่มแจ้ง มิได้ปิดบังอำพรางสิ่งใดไว้ และนี่ก็เป็นการแสดงธรรมเทศนาครั้งสุดท้ายของเราแล้ว ก่อนที่จะเข้าสู่ปรินิพพาน”

บทที่ 2

พระพุทธศาสดาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

ตอนที่ 1

พระเมตตาและปัญญา

1. สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเป็นผู้ที่มีน้ำพระทัยเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา ทรงสละความสุขสำราญส่วนพระองค์ทั้งหลายจนสิ้นและอุทิศพระองค์ด้วยการหาหนทางที่จะช่วยสัตว์โลกทั้งหลายให้พ้นจากทุกข์ภัยที่ปวง

เหมือนความรักของมารดาที่มีต่อบุตรของตน คอยเลี้ยงดูฟูมฟักให้เติบโตใหญ่ ไม่ทอดทิ้งไปไหนทรงกล่าวว่า “ความทุกข์ของท่านเป็นความทุกข์ของเรา ความสุขของท่านเป็นความสุขของเรา”

น้ำพระทัยที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตาของพระองค์เกิดจากความรักที่พระองค์มีต่อประชาชน และความเมตตานี้ก่อให้เกิดประชาชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระองค์ ความเลื่อมใสศรัทธาเป็นหนทางนำไปสู่การตรัสรู้เห็นแจ้ง ความรักของพระองค์เปรียบเสมือนความรักของมารดาซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกรอบอุ้มปลอดภัยแก่บุตรนั้น

พระพุทธศาสดาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

อย่างไรก็ตามยังมีผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงพระองค์ที่ยังคงตกอยู่ใต้ อิทธิพลของกิเลสสารต้องได้รับความทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นเพราะความโง่เขลา ความโลภ และความหลงในโลภียวิสัย จึงต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลกแห่งความมายาเนี่อเรื่อยไป ไม่มีวันหลุดพ้นไปได้

2. ความเมตตาการุณาของพระองค์ไม่ได้มีอยู่เฉพาะชั่วชีวิตหนึ่งเท่านั้น แต่มีอยู่ชั่วกัลปาวสาน ครอบคลุมทั่วทั้งมนุษยโลกทั้งหลายยังเวียนว่ายตายเกิด กันอยู่เช่นนี้

พระพุทธเจ้าทรงเสด็จอุบัติขึ้นมาในโลก ในสภาพที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าหาพระองค์ได้ง่าย และทรงมีวิธีสั่งสอนให้ทุกคนมีดวงตาเห็นธรรมตามด้วยอุบายที่ชาญฉลาดและสุขุมที่สุด

พระองค์ทรงถือกำเนิดมาในวาระกษัตริย์แห่งศากยวงศ์ แต่ทรงสละความสุขส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แล้วอุทิศตนถือเพศบรรพชิต ทรงศึกษาค้นคว้าหาหนทางตรัสรู้ ซึ่งเป็นทางช่วยสัตว์โลกทั้งหลายให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานต่าง ๆ ทรงแสดงธรรมเทศนาสั่งสอนเพื่อประโยชน์สุขของชนหมู่มาก และในที่สุดก็ทรงชี้ให้เห็นถึงความไม่จริงยั่งยืนของสังขารด้วยการเสด็จเข้าสู่ปรินิพพาน

พระพุทธศาสนาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

เมื่อทรงตัดสินพระทัยที่จะสละชีวิตทางโลกนั้น พระองค์ได้ทรงตั้ง สัตว์บัญญัติไว้ 4 ข้อ คือ 1. จะช่วยสัตว์โลกทั้งหลายให้พ้นทุกข์ 2. จะละ เว้นกิเลสทางโลกทั้งสิ้น 3. จะเรียนรู้ธรรมทั้งปวง 4. จะแสวงหาหนทางไปสู่ การตรัสรู้ขั้นสุดยอด แล้วพระองค์ก็ทรงบำเพ็ญเพียรเพื่อให้บรรลุผลตามที่ ได้ตั้งสัตว์บัญญัติไว้ ด้วยนำพระทัยที่เปี่ยมล้น ไปด้วยความเมตตากรุณาต่อ สัตว์โลกทั้งหลายนั่นเอง

3. พระองค์ทรงเริ่มบำเพ็ญเพียรโดยละเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ด้วยความ มุ่งหวังว่ามนุษย์ทุกคนจะได้รู้ถึงคุณค่าของความเป็นชีวิตที่ยืนนาน

ทรงละเว้นจากการลักขโมย เพื่อให้มนุษย์ทุกคนได้รู้สิ่งที่ปรารถนา สมดังใจหวัง

ทรงละเว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม โดยหวังว่าผลบุญนั้นจะช่วย ให้มนุษย์ทุกคนมีจิตใจที่บริสุทธิ์ตัดขาดจากตัณหาราคะ

ทรงละเว้นจากการพูดปดหลอกลวงผู้อื่น เพื่อให้มนุษย์ทุกคนได้มี โอกาสรู้จักความสงบสุขที่เกิดจากการพูดแต่สิ่งที่เป็นความจริง

ทรงละเว้นจากการพูดลับกลอก เพื่อสอนให้ทุกคนได้รู้ถึงคุณค่าของ มิตรภาพ

พระพุทธศาสดาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

ทรงละเว้นจากการว่าร้ายผู้อื่น เพื่อว่าทุกคนจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ทรงละเว้นจากการพูดเหลวไหล เพื่อว่าทุกคนจะได้รู้จักเห็นอกเห็นใจ
กัน

เพื่อที่จะได้บรรลุอรหัตผลพระองค์ทรงตัดขาดจากกิเลสแห่งความ
โลก เพื่อว่าทุกคนจะได้มีจิตใจสงบ ไม่กระวนกระวายเพราะความอยากได้
โน่นได้นี่

ทรงตัดกิเลสแห่งโทสะ เพื่อให้จิตใจของทุกคนเปี่ยมไปด้วยความ
เมตตาการุญ

ทรงตัดกิเลสของความลุ่มหลง โง่เขลา เพื่อว่าทุกคนจะได้มีดวงตาเห็น
ธรรม เกิดปัญญาที่จะไม่นำไปสู่หนทางที่ผิด

จะเห็นได้ว่า พระเมตตาคุณของพระองค์มุ่งแต่อนิสงส์ให้แก่สัตว์โลก
ทั้งปวงให้มีความสุข ช่วยให้พ้นจากความทุกข์ เหมือนความรักที่บิดามารดา
มีต่อบุตรของตนฉันใดก็ฉันนั้น

พระพุทธศาสนาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

ตอนที่ 2

วิถีทางที่ทรงช่วยให้พ้นทุกข์

1. พระพุทธเจ้าทรงเล็งเห็นว่า พระธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นั้นลึกซึ้งนักยากที่จะทำให้ผู้อื่นที่ยังหลงวนเวียนอยู่ในทะเลแห่งกิเลสตัณหาจะสามารถรู้ตามได้ ดังนั้นพระองค์จึงทรงคิดหาอุบายที่จะสั่งสอนให้ผู้อื่น ได้มีโอกาสรู้ธรรมวิเศษนี้ด้วยวิธีเล่านิทานและยกตัวอย่างอุปมาอุปไมยอย่างเช่น

“เกิดไฟไหม้ที่คฤหาสน์ของเศรษฐีผู้หนึ่งในขณะที่เขาไม่อยู่บ้าน เมื่อกลับก็พบว่า ลูก ๆ ของเขากำลังเล่นกันเพลิน อยู่ในบ้าน ไม่รู้ตัวว่าไฟกำลังไหม้อยู่ เศรษฐีจึงตะโกนร้องเรียกว่า “ไฟไหม้ ไฟไหม้ รีบหนีออกมาเร็ว” แต่พวกลูก ๆ กำลังเล่นกันเพลินจนไม่ได้ยินเสียงของผู้เป็นพ่อ

เศรษฐีเห็นไม่ได้การ จึงร้องตะโกนอีกว่า “ลูก ๆ ทั้งหลาย พ่อชื่อของเล่นแปลก ๆ มากมายมาฝากพวกเจ้า จงรีบออกมาเร็ว ๆ เถิด” ซึ่งก็ได้ผลพวกลูก ๆ ของเศรษฐีรีบวิ่งออกมาจากบ้านที่กำลังไหม้ ได้ทันทั่วทั้ง”

โลกนี้เปรียบเหมือนบ้านที่กำลังไฟไหม้แต่ไม่มีใครทันรู้ตัวที่กำลังตกอยู่ในอันตรายถึงชีวิต ดังนั้นพระองค์จึงต้องทรงหาวิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยด้วยความเมตตาสงสาร

พระพุทธศาสดาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

2. พระองค์ทรงตรัสว่า “เราจะเล่านิทานอีกเรื่องหนึ่งให้ท่านทั้งหลายฟัง คือ ครั้งหนึ่ง มีบุตรของเศรษฐีผู้มั่งคั่งผู้หนึ่งได้เดินทางออกจากบ้านแล้วไป ตระกำลำบากอย่างแสนเข็ญ เศรษฐีผู้เป็นพ่อได้ออกติดตามหาอย่างไม่ ลดละแต่ก็ไม่พบ

หลายสิบปีต่อมาบุตรของเศรษฐีได้ระเห่ร่อนกลับมายังถิ่นที่อยู่ของ ผู้เป็นบิดาอีกโดยบังเอิญ ในสภาพของยากจนน่าเวทนา แต่เศรษฐีก็สามารถจำ บุตรของตนได้ในทันทีที่เห็น จึงให้คนรับใช้ไปนำตัวมาพบ แต่ผู้เป็นบุตร นั้น จำบิดาของตนไม่ได้ เข้าใจผิดว่าเป็นการล่อลวงจึงไม่ยอมไปพบ เศรษฐี จึงให้คนรับใช้นำเงินไปให้โดยว่าจ้างให้เป็นคนใช้ทำงานในบ้านของเศรษฐี นั้นเขาจึงตกลงยินยอม

เศรษฐีผู้บิดาค่อย ๆ มอบหมายหน้าที่ให้เขาดูแลทรัพย์สินต่าง ๆ ของ ตน แต่เขาก็ยังจำบิดาของตนไม่ได้

เศรษฐีรู้สึกยินดีในความซื่อสัตย์ของบุตรชายมาก วันหนึ่งเมื่อจวนจะ สิ้นใจจึงเรียกบรรดาญาติมิตรทั้งหมดมาให้มาชุมนุมกันและประกาศความจริง ว่า “นี่คือลูกของเราผู้ซึ่งเราได้ติดตามหามาเป็นเวลานาน บัดนี้เราได้พบแล้ว และเราจะยกทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดให้ครอบครองต่อไป”

พระพุทธศาสนาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

บุตรชายของเศรษฐีประหลาดใจมากเมื่อได้ฟังคำพูดของผู้เป็นบิดา
กล่าวว่า “เราได้พบบิดาบังเกิดเกล้าและยิ่งกว่านั้นยังได้รับทรัพย์สมบัติ
มหาศาลด้วย”

เศรษฐีในนิทานเรื่องนี้เปรียบได้กับพระพุทธองค์ และบุตรพเนจรก็คือ
บุคคลทั่วไป เมตตาจิตของพระองค์เปรียบได้ถึงความรักของบิดาที่มีต่อบุตร
พระองค์จึงเพียรพยายามอบรมสั่งสอนและชี้หนทางให้คนทั้งหลายได้มี
โอกาสพบธรรมวิเศษแห่งการตรัสรู้

3. พระองค์ทรงแผ่เมตตาจิตโปรดผู้คนทั้งหลายโดยถ้วนหน้า เหมือน
น้ำฝนที่ตกลงมาให้ความชุ่มฉ่ำแก่พสกนิกรทั้งปวง แต่ทรงใช้วิธีการที่
แตกต่างกันไปให้เหมาะกับบุคคลแต่ละประเภทเช่นเดียวกับพันธุ์ไม้ชนิด
ต่าง ๆ ที่ผลิดอกออกผลได้ไม่เท่ากัน ทั้ง ๆ ที่ได้รับน้ำฝนอย่างเดียวกัน

4. ความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตรทุกคนนั้นเหมือนกันทุกคน แต่มัก
จะแสดงออกมากต่อบุตรที่อ่อนแอ พระพุทธเจ้าก็เช่นเดียวกันทรงแผ่เมตตา
โปรดสัตว์ทั้งหลายเท่า ๆ กัน แต่ทรงฟังเสียงผู้ที่หลงเมาวอยู่ในทุกข์กิเลส
เป็นพิเศษ

พระพุทธศาสดาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

พระองค์เปรียบเสมือนดวงตะวันที่ทอแสงสว่างจับความมืดให้พ้นไปจากโลก พระเมตตาของพระองค์คือดวงประทีปส่องทางนำสัตว์โลกทั้งปวงให้หลุดพ้นจากกิเลสและความลุ่มหลง นำทางให้ไปสู่การตรัสรู้โดยชอบ

พระองค์เป็นบิดาแห่งความเมตตา เป็นมารดาแห่งความรัก พระองค์ทรงแผ่เมตตาโปรดสัตว์โลกทั้งหลายให้พ้นจากความทุกข์ในโลก สัตว์โลกทั้งปวงคือบุตรที่ต้องการความรักความเมตตาและความช่วยเหลือจากพระองค์

ตอนที่ 3

พระพุทธเจ้าผู้เป็นนิรันดร

1. คนทั่วไปเข้าใจกันว่าพระพุทธเจ้าทรงเกิดมาในวาระกษัตริย์แล้ว ออกผนวชถือเพศบรรพชิตจนได้ตรัสรู้ แต่ความจริงแล้ว พระองค์ทรงเป็นนิรันดร ไม่มีเกิด ไม่มีดับชั่วฟ้าดินสลาย

พระพุทธเจ้าทรงสถิตย์อยู่ชั่วนิรันดรเพื่อช่วยบรรเทาทุกข์ภัยให้สัตว์โลกทั้งหลาย

พระพุทธศาสนาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

พระธรรมที่ทรงเทศนาสั่งสอนเป็นธรรมวิเศษ เป็นนิรันดร เพราะพระองค์ทรงเป็นผู้รู้แจ้งโลกทรงประกาศพระธรรมเพื่อประโยชน์แก่มหาชน

การหยั่งรู้ความเป็นไปของโลกเป็นสิ่งที่ยากจะทำได้ สิ่งที่คิดว่าเป็นความจริงอาจเป็นความเท็จ ที่คิดว่าเท็จอาจเป็นจริง มนุษย์ที่ยังลุ่มหลงอยู่ในโลกียวิสัยจะไม่มีวันรู้ความเป็นไปของโลกได้ชัดเจนนอกจากพระพุทธเจ้า พระองค์ไม่ตรัสว่า จริงหรือเท็จ ดีหรือชั่ว แต่ทรงแสดงให้เห็นสภาพที่ จะต้องเป็นไปในวิภูสงสาร

พระองค์ต้องการจะสอนให้รู้ว่า “มนุษย์ทุกคนพึงปลูกฝังคุณความดี ปฏิบัติชอบด้วยกาย วาจา ใจ”

2. พระพุทธเจ้าไม่ได้สั่งสอนด้วยวาจาเท่านั้น แต่ยังทรงแสดงให้เห็น ประจักษ์ถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนใน โลกด้วยการเสด็จดับขันธปริณิพพาน เพื่อปลูกให้ผู้ที่ยังหลงงมงายในกิเลสตัณหาเสื่อมตาค้นมองเห็นความจริง

พระพุทธศาสดาผู้ประเสริฐและเป็นนิรันดร

ดั่งนิทานตัวอย่างต่อไปนี้ คือ นายแพทย์คนหนึ่งมีลูกหลายคน วันหนึ่งขณะที่เขาไม่อยู่ ลูกของเขาด้มขยาคิดขานนโดยอุบัตเหตุ เมื่อกลับมาพบอาการผิดปกติของลูก ๆ จึงให้ด้มขยแก้ลูก ๆ ที่มีอาการไม่รุนแรงขอมกินยาแก้จนหายดีเป็นปกติ แต่บางคนที่มีอาการสาหัสไม่ขอมกินยาแก้พิษ

ผู้เป็นพ่อจึงคิดหาหนทางช่วยชีวิตลูกด้ววิธีที่เด็ดขาดเพราะความรัก กล่าวกับลูก ๆ ว่า “พอมิรัฐระต้องเดินทางไปไกล พ่ออาจสิ้นชีวิตระหว่างทางก็ได้เพราะพ่อแก่มากแล้ว ถ้าพวกเขาได้ข้ว่าพ่อตายเมื่อใดก็ให้กินยาที่พ่อจัดไว้ให้แล้วก็จะหายเอง เพราะไม่มีใครจะดูแลรักษาเขาให้หายได้นออกจากขานี้เท่านั้น” ว่าแล้วเขาก็ออกเดินทางไป ไม่นานเขาก็ส่งคนมาแจ้งข้ว่าตาย พวกลูก ๆ เมื่อได้ข้ว่าก็เศร้าโศกเสียวใจมากเพราะจะต้องขาดที่พึ่ง ไม่มีใครจะมารักษาพยาบาลให้อีกแล้ว ในที่สุดก็รำลึกถึงคำสั่งของบิดาได้และรับด้มขยตามที่บิดาบอกไว้จนหายดี

การกล่าวเท็จดั่งที่นายแพทย์ผู้นี้ทำเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่พระพุทธเจ้าก็เช่นเดียวกับนายแพทย์ผู้นี้ ด้วความรักที่มีต่อปวงชนทำให้ทรงปลงอายุสังขารเสด็จปรินิพพานเพื่อแสดงให้ผู้ที่ยังหลงมวงอยู่ในกิเลสทั้งหลายได้เห็นว่าการเกิดและตายนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีใครจะหลีกเลี่ยงัน

บทที่ 3

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ตอนที่ 1

๒. ลักษณะของพระพุทธเจ้า

1. การที่จะเข้าถึงพระพุทธเจ้า การแสวงหาพระองค์หรือสัญลักษณ์ของพระองค์ให้พบนั้นไม่ใช่การเข้าถึงที่แท้จริง การตรัสรู้เท่านั้นคือหนทางเดียวที่จะเข้าถึงพระพุทธเจ้า

ผู้ที่กล่าวว่าเข้าถึงพระพุทธเจ้าเพราะได้เห็นปรากฏพระองค์ในภาคต่าง ๆ นั้น ไม่ใช่การเข้าถึงที่แท้จริง แต่เป็นการมองด้วยดวงตาที่เขลา พระพุทธเจ้าที่แท้จริงนั้นไม่มีรูปลักษณะที่เราจะสามารถมองเห็น หรือบรรยายด้วยคำพูดที่ถูกต้องเหมาะสมได้

ถึงแม้ว่าเราจะพูดถึงพระองค์ในลักษณะต่าง ๆ ก็ตามที พระพุทธเจ้าไม่มีรูปลักษณะที่กำหนดแน่นอน แต่ทรงปรากฏพระองค์ในภาคต่าง ๆ ที่วิเศษที่สุดได้

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ดังนั้นผู้ที่ได้เห็นพระพุทธรองค์ในภาคหรือลักษณะต่าง ๆ แต่มิได้ผูกใจกับลักษณะทางกายภาพของพระองค์ จึงนับได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงพระพุทธรเจ้า

2. การตรัสรู้คือหัวใจของพระพุทธรเจ้าซึ่งเป็นอมตะ ไม่มีวันแตกดับหรือเปลี่ยนแปลง เป็นปัญญาที่รู้แจ้งโลก ซึ่งไม่มีวันหวั่นกลัวหรือเจ็บป่วยไม่มีการเปลี่ยนแปลงชั่ววันรันดร

ดังนั้นพระพุทธรเจ้าจะไม่มีความสูญไปตราบเท่าที่ปัญญารู้แจ้ง คือ การตรัสรู้นั้นยังอยู่เป็นแสงประทีปส่องทางให้ผู้คนที่ทั้งหลายได้บรรลุถึงอรหัตผล

ผู้ที่ตรัสรู้บรรลุเป็นพระอรหันต์สาวกของพระพุทธรเจ้าจะปฏิบัติพระธรรมและประกาศพระธรรมสืบแทนพระองค์ เพราะไม่มีอำนาจใดในโลกจะมีความมหัศจรรย์เทียมพระองค์ได้

3. พระพุทธรเจ้าทรงมีตรีกาย (กาย 3) คือ ธรรมกาย สัมโภคกาย และนิรมานกาย

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ธรรมกาย คือ พระธรรม ซึ่งเป็นแก่นของความจริงเป็นหัวใจของ
พระพุทธองค์ไม่มีตัวตน ไม่มีสีสันทัน ไม่มีที่ไป ไม่มีที่มา แต่เหมือนกับท้องฟ้า
กว้างที่ครอบคลุมอยู่เหนือสรรพสิ่งทั้งปวง

พระองค์ไม่ได้ดำรงอยู่เพราะคนทั้งหลายคิดว่ามีอยู่หรืออันตรายกันไป
เพราะถูกละลืม พระองค์ทรงอยู่ นอกเหนือความผันแปรในสภาพจิตของ
มนุษย์

กายของพระพุทธองค์แผ่ไพศาลไปทั่วจักรวาลและชั่วกาลปาวสาน ไม่
ว่าจะมีผู้เชื่อถือหรือไม่

4. สัมโภคายซึ่งให้เห็นถึงธาตุแท้ของพระพุทธเจ้า นั่นคือความเมตตา
กรุณาและปัญญาของพระองค์ที่จะช่วยชี้ทางให้หลุดพ้นจากความทุกข์ด้วย
การแสดงสัญญาณลักษณะของการเกิด การตาย ด้วยการตั้งสัจย์ปฎิญาณด้วยการ
ปฏิบัติและเปิดเผยพระนามของพระองค์

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

สัมโภคกาย คือ พระเมตตาคจิตซึ่งพร้อมที่จะช่วยปลดเปลื้องความทุกข์ให้แก่ผู้คนที่ทั้งหลาย เหมือนดังเช่นกองไฟที่ก่อไว้จะไม่มัวดับจนกว่าเชื้อเพลิงจะมอดไหม้หมดไป พระเมตตาคจิตของพระองค์ก็เช่นกันจะไม่มัวหมดไป จนกว่ากิเลสทั้งหลายในโลกจะสูญสิ้น พระเมตตาคจิตช่วยปิดเป่าทุกข์ให้แก่มนุษย์เหมือนลมที่พัดพาฝุ่นละอองไป

นิรมาณกาย คือ ภายที่ทรงประสูติมาในโลกเพื่อที่จะช่วยชี้ทางให้หลุดพ้นทุกข์ภัยด้วยการออกบรรพชา ตรัสรู้ แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิตเช่นการเจ็บ การตาย

อย่างไรก็ตาม ภายที่เป็นหัวใจของพระพุทธเจ้าโดยแท้จริงนั้น คือ “ธรรม” พระองค์ต้องปรากฏองค์มาในลักษณะต่าง ๆ ก็เนื่องจากมีบุคคลอยู่หลายประเภท แต่หลักสำคัญของพระองค์ก็คือ “ธรรม” นั่นเอง

ถึงแม้ว่าจะมีตรีกาย แต่จุดมุ่งหมายก็มีเพียงสิ่งเดียวเท่านั้น คือ การช่วยให้สัตว์โลกทั้งหลายพ้นทุกข์

การปรากฏพระองค์ด้วยการเสด็จอุบัติมาในชาติต่าง ๆ นั้นไม่ใช่พระพุทธเจ้า เพราะความเป็นพระพุทธเจ้า คือ การตรัสรู้ ผู้ที่ตรัสรู้ความจริงคือผู้ที่เห็นพระพุทธเจ้า

ตอนที่ 2

การจุดิจของพระพุทธเจ้า

1. การจุดิจของพระพุทธเจ้ามีไม่บ่อยครั้งนัก เมื่อพระองค์จุดิจมา พระองค์จะตรัสรู้และประกาศพระธรรมไขปัญหาข้อใจ กำจัดกิเลสและความชั่วทั้งหลาย พระองค์เสด็จไปทั่วทุกหนทุกแห่งโดยไม่มีอะไรจะมาขวางกั้น พระองค์ไว้ได้ ไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดในโลกจะเหนือกว่าพระองค์

พระองค์ทรงจุดิจมาในโลกเพื่อประกาศพระธรรมและช่วยให้คนทั้งหลายได้รู้ความจริงแห่งชีวิต พระองค์ไม่ทรงทอดทิ้งผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์

การที่จะประกาศพระธรรมในโลกที่เต็มไปด้วยความอวิชชาธรรมและกิเลสชั่วร้ายนั้นไม่ใช่ของง่าย แต่ด้วยความรักความเมตตาพระองค์ก็มีได้ทรงย่อท้อ

2. พระพุทธเจ้าทรงเป็นมิตรที่ประเสริฐ เมื่อใดที่พระองค์พบผู้ที่ต้องทนทุกข์แบกกิเลสน่าเวทนา พระองค์ก็จะทรงช่วยแบ่งเบาภาระนั้นด้วยน้ำพระทัยเมตตา ถ้าพระองค์พบผู้ที่ตกอยู่ในความลุ่มหลงมัวเมา พระองค์ก็จะช่วยปลดเปลื้องความลุ่มหลงให้หมดไปด้วยแสงสว่างแห่งปัญญา

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ผู้ที่ได้ฟังพระธรรมของพระองค์จะไม่อาจออกห่างพระองค์ได้ เพราะพระธรรมคำสอนของพระองค์นำความสุขมาให้แก่เขาตนเอง เปรียบได้ดังลูกวัวอ่อนที่ติดแม่ฉันใดก็ฉันนั้น

3. เมื่อพระจันทร์ลับฟ้าไป คนที่จะพูดกันว่าพระจันทร์หายไปแล้วและเมื่อพระจันทร์ปรากฏดวงขึ้นอีกก็จะพูดว่าพระจันทร์ขึ้นมาอีก ซึ่งอันที่จริงแล้วพระจันทร์ไม่ได้หายไปไหน แต่คงทอแสงอยู่บนท้องฟ้าตลอดเวลา พระพุทธเจ้าก็เช่นเดียวกัน พระองค์ไม่ได้หายตัวไปไหนแต่พระองค์ทรงทำเช่นนั้นก็เพื่อที่จะสั่งสอนประชาชนด้วยความรักนั่นเอง

เราเรียกพระจันทร์ว่า พระจันทร์เต็มดวงบ้าง พระจันทร์เสี้ยวบ้าง แต่ความจริงแล้วพระจันทร์เป็นดวงกลมอยู่ตลอดเวลาไม่แหว่งไม่เว้าเหมือนอย่างที่เราเห็นด้วยตาเปล่า พระพุทธเจ้าก็เช่นกัน ในสายตาของผู้คนทั้งหลายดูเหมือนว่าพระองค์กลับชาติมาจุติในภาคต่างๆกัน แต่ความจริงไม่ใช่เช่นนั้น

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ดวงจันทร์ปรากฏดวงให้เห็นทั่วทุกแห่งหน เหนือเมือง เหนือหมู่บ้าน เหนือขุนเขาและแม่น้ำ ปรากฏดวงให้เห็นในสระ ในเหยือกน้ำ หรือแม้แต่ในหยดน้ำค้างบนใบไม้ ถ้าคนเราจะเดินทางเป็นระยะทางไกลหลายร้อยไมล์ ดวงจันทร์ก็จะตามคิดไปตลอด และสำหรับคนเราแล้วดวงจันทร์ดูเหมือนว่ามีปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลง แต่ความจริง ไม่ใช่เช่นนั้น พระพุทธเจ้าก็เช่นเดียวกัน พระองค์ทรงติดตามพวกเราในลักษณะต่าง ๆ กันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ในหลักการแล้วพระองค์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเลย

4 การมาปรากฏหรือหายของค้ำไปนั้นไม่ใช่เรื่องแปลกอะไร พุดง่าย ๆ ก็คือ เมื่อมีเหตุการณ์ที่พระองค์จำเป็นต้องช่วยเหลือผู้คนที่ตกอยู่ในความทุกข์ พระองค์ก็จะมาปรากฏองค์ เมื่อไม่จำเป็นก็ไม่ปรากฏ

อย่างไรก็ตาม พระองค์ดำรงอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่รู้ความจริงนี้จะไม่หวั่นไหวหรือผูกพันกับความไม่จริงยั่งยืนของสรรพสิ่งที่ทั้งหลายในโลก แต่จะพบหนทางที่นำไปสู่การตรัสรู้ มีปัญญาเห็นแจ้ง

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าพระพุทธเจ้าไม่ใช่เรือนร่างสังขาร แต่เป็นปัญญารู้แจ้งคือการตรัสรู้ สังขารเปรียบเหมือนภาชนะ ถ้าภาชนะนั้นบรรจุด้วยปัญญารู้แจ้งก็เรียกว่าพระพุทธเจ้าได้ ดังนั้น ผู้ที่ผูกพันในเรือนร่างสังขารของพระพุทธเจ้า ทุกข์โศกเมื่อพระองค์ล่วงลับไป จะไม่สามารถเข้าถึงพระองค์ได้

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ตามธรรมดาโลกเมื่อเกิดข่อมมีดับ มีไปมีมา มีดีมีชั่ว เป็นของคู่กันเสมอ เป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน แยกกันไม่ได้

ผู้ที่มองเห็นความแตกต่างของสิ่งเหล่านี้คือผู้ที่มองในทางที่ผิด การมองเห็นองค์พระพุทธรูปเจ้าก็เช่นเดียวกัน องค์พระพุทธรูปเจ้าที่แท้จริงไม่มีการปรากฏหรือหายสูญ

ตอนที่ 3

พระพุทธรูป

1. พระพุทธรูปเจ้าทรงได้รับความเคารพสักการะเพราะพระองค์ทรงเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ทรงเป็นเลิศในการบำเพ็ญตน ในการมองโลก ในสติปัญญา ในการเทศนาสั่งสอน ในการชักจูงใจผู้คนให้ประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์

ยิ่งกว่านั้นยังทรงมีคุณสมบัติอื่นอีก 8 อย่าง คือ 1. ทรงนำความสุขมาสู่โลกมนุษย์ 2. ผู้ที่ทำตามคำสั่งสอนของพระองค์จะเห็นผลทันในชีวิตนี้ 3. ทรงชี้ให้เห็นถูกผิดชั่วดี 4. ทรงนำทางให้ไปถึงการตรัสรู้ 5. ทรงโปรดสัตว์โลกทั้งหลายอย่างเสมอภาคกัน 6. ไม่ทรงหลงพระองค์ 7. ทรงปฏิบัติตามที่ตรัสและตรัสสิ่งที่ทรงกระทำไป 8. ทรงบำเพ็ญเพียรจนสำเร็จถึงพร้อมดังที่ตั้งพระทัยไว้

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ด้วยการบำเพ็ญเพียรทางจิต พระพุทธเจ้าทรงได้รับความสุขสงบทางจิต เปี่ยมล้นด้วยความเมตตากรุณา ทรงชำระล้างบาปและกิเลสในจิตใจนำความสุขสงบทางดวงจิตมาสู่ผู้คนที่ทั้งหลายอย่างเสมอภาคกัน

2. พระพุทธเจ้าทรงเป็นทั้งบิดาและมารดาของชาวโลก ผู้ที่เป็นพ่อแม่จะต้องพูดกับลูกของตนด้วยภาษาทาร์กอยู่ประมาณ 16 เดือน หลังจากนั้นจึงค่อย ๆ สอนให้พูดด้วยภาษาแบบผู้ใหญ่ เช่นเดียวกันพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนประชาชนด้วยการผ่อนปรนตาม แล้วจึงค่อย ๆ ชักนำให้เห็นคล้อยตามไปในทางที่สงบสุขและปลอดภัย

สิ่งที่พระองค์ได้เทศนาสั่งสอนไว้ประชาชนทั้งหลายก็รับฟังและตีความหมายไปเท่าที่สติปัญญาของตนจะทำได้ด้วยความยินดีที่ได้ฟังคำสั่งสอนจากพระองค์

พระพุทธเจ้าทรงสามารถอ่านจิตใจของผู้คนที่ทั้งหลายได้ว่า ไม่สามารถจะสั่งสอนให้เข้าถึงธรรมได้อย่างถ่องแท้ด้วยคำพูดธรรมดาแต่จะสามารถทำให้เข้าใจความหมายได้ด้วยการยกตัวอย่างอุปมาอุปไมย

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

พระธรรมของพระองค์เปรียบได้ดั่งแม่น้ำใหญ่ที่มีเต่า ปลาแหวกว่าย และช้างม้าย่ำข้าม แต่กระแสน้ำใสสะอาดก็ยังคงไหลเรื่อยไปอย่างไม่มีวันสิ้นสุด

3. พระองค์ทรงมีปัญญาผู้แจ้ง ทรงเลือกดำเนินทางสายกลางซึ่งยากที่จะอธิบายให้ต้องแท้ได้ด้วยคำพูดพระองค์ทรงเป็นผู้รู้แจ้งโลก ทรงอ่านความรู้สึกลึกซึ้งคิดของผู้คนทั้งหลายได้ในพริบตาเดียว

เหมือนท้องทะเลกว้างที่สะท้อนแสงของดวงดาวทั้งมวลบนท้องฟ้า ความรู้สึกลึกซึ้งคิดของผู้คนทั้งหลายสะท้อนอยู่ในปัญญาของพระองค์ผู้เป็นโลกวิทู

พระพุทธปัญญาช่วยนำความขุ่นขึ้นมาสู่จิตใจ ให้ความสว่างแก่หนทางชีวิต ชี้ให้เห็นความจริงของเหตุและผลที่เป็นไปในโลก ถ้าปราศจากพระองค์แล้วจะมีผู้ใดเล่าที่จะสามารถชี้ให้เห็นความจริงของโลกแก่คนทั้งหลายได้

4. พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงปรากฏพระองค์ในร่างของพระพุทธเจ้าเสมอไป บางครั้งทรงปรากฏในร่างของปีศาจ ในร่างสตรีเพศ เทพเจ้า กษัตริย์ รัฐมนตรี หรือไม่กี่ปรากฏองค์ในเคหะของหญิงแพศยา หรือบ่อนพนัน

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

ท่ามกลางโรคระบาด ทรงปรากฏพระองค์ในร่างของแพทย์มาช่วยรักษา ท่ามกลางสนามรบทรงสอนให้มีความอดกลั้นและแผ่เมตตาให้แก่ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก ทรงสอนให้เห็นถึงอนิจจังของชีวิตแก่ผู้ที่หลงมกมายในกิเลส ทรงปลุกให้ตื่นจากความเข่อหยังเห็นแก่ตัว ชี้ให้เห็นถึงอนัตตา คือการแตกดับของสังขาร ทรงชี้ให้เห็นทุกข์และบาปแก่ผู้ที่ยังเผลออยู่ในโลกีย์วิสัยให้มีความละอายและรู้จักเสียสละ

พระองค์ทรงทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมด้วยการปรากฏพระองค์ในลักษณะและโอกาสต่าง ๆ กัน พระเมตตาจิตของพระองค์ล้นไหลมาจากธรรมกาย มาช่วยโปรดสัตว์โลกอย่างไม่มีการสิ้นสุด

5. โลกเปรียบเสมือนบ้านที่ไฟกำลังไหม้เต็มไปด้วยผู้คนที่ไม่เฝ้าระวังอยู่ ในกิเลส คือ รัก โลภ โกรธ หลง คนเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือจากพระองค์เหมือนทารกต้องการมารดาฉันใดก็ฉันนั้น

พระพุทธเจ้าเป็นบิดาของมนุษย์ทุกคนในโลก เป็นอรหันต์ที่ยิ่งใหญ่เหนืออรหันต์ทั้งหลาย มนุษย์ทุกคนที่ตกอยู่ในบ่วงกิเลสจะต้องทนทุกข์ทรมานกับการเจ็บ การตาย ไม่สามารถจะหลุดพ้นความทุกข์ในโลกได้ เพราะความโง่เขลาเบาปัญญา

รูปลักษณะและคุณลักษณะ

พระพุทธเจ้าทรงตระหนักดีว่าโลกแห่งความหลอกลวงนี้คือบ้านที่ไฟกำลังไหม้ ดังนั้นพระองค์จึงละทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างแล้วออกแสวงหาความสงบสุขในป่าแต่ลำพัง ทรงตรัสว่า “โลกแห่งกิเลสนี้เป็นของเรา สัตว์โลกที่หลงงมงายอยู่กับบุตรของเรา เราผู้เดียวเท่านั้นที่จะช่วยปลดปล่อยความทุกข์ให้ได้”

พระพุทธองค์ทรงเป็นเจ้าแห่งธรรม ทรงเทศนาสั่งสอนพระธรรมแก่ประชาชนตามที่ได้ตั้งพระทัยไว้ ทรงท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เพื่อประกาศพระธรรมและช่วยให้คนทั้งหลายพ้นทุกข์ แต่ผู้ที่มีกิเลสหนักกลับไม่ใส่ใจในคำสั่งสอนของพระองค์

ส่วนผู้ที่รับฟังคำสั่งสอนนั้นก็จะสามารถพบหนทางแห่งความหลุดพ้น ทรงตรัสว่า “ผู้ที่เชื่อถือนั้นจะสามารถเข้าใจคำสั่งสอนของเรา ไม่มีใครจะสามารถพบหนทางแห่งการหลุดพ้นโดยลำพังสติปัญญาของตนเองได้” ดังนั้นเราจึงควรเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์